

**ПРОГНОСТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ**

Швець Д. В.

*кандидат педагогічних наук, перший проректор
Харківського національного університету внутрішніх справ
м. Харків, Україна*

Розвиток та трансформація сучасного суспільства диктує нові вимоги до підготовки фахівців, які мають не лише знання, уміння і навички, а сформовану професійну компетентність, яка необхідна для здійснення результативної професійної діяльності. Однією з основних передумов розбудови України як правової і демократичної держави є високий професіоналізм правоохоронця,

оскільки саме це певною мірою впливає на процес правотворчості, правозастосування та піднесення авторитету працівників поліції у суспільстві.

Тому необхідність постійного вдосконалення системи освіти в системі ОВС, як невід'ємній складовій частини системи освіти є одним з пріоритетних питань сучасності. Для подальшого підвищення якості освіти в системі ОВС необхідно, зберігаючи кращі методики підготовки кадрів, шукати нові, перспективні, передові підходи, передусім спрямовані на максимальне наближення освітнього процесу до тих реальних завдань, які офіцерам доводиться вирішувати у професійній діяльності [1, с. 175-176]. Відповідно зростають вимоги до рівня компетентності висококваліфікованих офіцерських кадрів: вони повинні уміти в обмежених тимчасових параметрах аналізувати обстановку і власні дії, передбачати і прогнозувати розвиток ситуацій в ході повсякденної і учбово – бойової діяльності, реально оцінювати можливі дії правопорушника та власні можливості і свого підрозділу, тобто мати прогностичну компетенцію.

Різні аспекти проблеми формування професійної компетентності фахівців досліджували М. Васильєва, Т. Лебединець, А. Маркова, Л. Петровська, Л. Пуховська, С. Сисоєва, А. Хуторської та інші. Професійна компетентність працівників органів внутрішніх справ України була предметом дослідження багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, таких як: О. Бандурка, В. Бакуменко, В. Білоліпечський, С. Бублик, І. Голосніченко, О. Єлісеєв, Н. Кулик, В. Медведєв, В. Плішкін, С. Сливка, В. Соколов, В. Тюріна та інших [5, с. 54].

Професійну компетентність розглядають як одну зі сходинок професіоналізму сукупність знань, умінь, навичок, способів діяльності, професійно важливих психологічних якостей, необхідних фахівцю для здійснення ефективної професійної діяльності. Для того, щоб знайти своє місце у професійній ієрархії, особистість повинна оволодіти високим рівнем професійної компетентності. Отож, професійна компетентність є не тільки мірилом професіоналізму, а й визначальним фактором, від якого залежить успішність реалізації і соціальних, професійних функцій, і всієї життєдіяльності особистості. У цілому професіоналізм виступає необхідною умовою прояву компетентності, а компетентність є показником ступеня відповідності професіоналізму [4]. Змістовий аспект поняття «професійна компетентність» охоплює такі характеристики: когнітивну (володіння знаннями); поведінково-діяльнісну (сформованість адекватних способів діяльності та професійної поведінки); мотиваційно-ціннісну (ціннісне ставлення до своєї професії й особистісного зростання), рефлексивну (комплекс навичок самоаналізу, самоконтролю, прогнозування результатів своєї діяльності) [2].

Слід відзначити, що професійна діяльність працівників органів внутрішніх справ – це діяльність, яка здійснюється з метою забезпечення законно-

сті, правопорядку, боротьби із злочинністю, захисту інтересів громадян. Вона надзвичайно складна та різноманітна й вимагає від працівника органів внутрішніх справ високого рівня оволодіння професійними вміннями та навичками, розвинутих творчих здібностей, високої професійної компетентності. Виходячи з цього, професійну компетентність курсантів вищих навчальних закладів МВС України можна розглядати як складну професійно-особистісну характеристику особи, що відображає специфіку фахової діяльності та складається із сукупності професійних якостей працівника органів внутрішніх справ, які регламентують і регулюють вирішення ним професійних завдань та обов'язків [5, с. 56].

Таким чином реформування системи правоохоронних органів вимагає нових підходів до професійної підготовки співробітників поліції, здатних ефективно здійснювати професійну діяльність в багатофакторних умовах соціального середовища, які динамічно змінюються. При плануванні і ухваленні рішення в швидкозмінюючій обстановці правоохоронцеві допомагають, по-перше, здатність передбачення і, по-друге, здатність швидко знаходити нові рішення при непередбаченій зміні обстановки. Тому наявність прогностичної функції в процесі ухвалення рішення вказує на необхідність формування прогностичної компетенції у курсантів в процесі професійної підготовки, яка дозволить майбутнім правоохоронцям мати знання, уміння, необхідні особистісні якості, що сприяють успішному виконанню професійної діяльності. У руслі компетентнісного підходу, підготовка майбутнього правоохоронця вимагає максимально наблизити учбово-професійну діяльність – до професійної діяльності. У зв'язку з цим, виникає необхідність озброїти майбутнього правоохоронця арсеналом засобів, які дозволять йому надалі вирішувати різного роду професійні проблеми самостійно. Одним з цих ефективних засобів є прогностична компетентність.

Тому формування прогностичних умінь майбутнього правоохоронця є процесом опанування прогностичної діяльності, яка включає в себе отримання науково-обґрунтованого варіанту розвитку швидкозмінюючої ситуації у минулому або майбутньому, інтегруючий юридичні знання (підстави прогнозування), дії в соціально-правовому середовищі (процес прогнозування), професійні, соціальні і особистісні цінності (визначають вибір варіанту прогнозу) [3]. Таким чином, продуктивними засобами формування прогностичних умінь правоохоронців можуть виступати проектна діяльність, рішення завдань, розбір проблемних ситуацій, реалізація різних професійно – орієнтованих елементів учбової діяльності, а також моделювання проблемних ситуацій.

Література:

1. Анфалов Е.В. Теоретические аспекты проблемы формирования рефлексивно-прогностической компетентности у курсантов военных вузов / Е.В. Анфалов // Аспекты и тенденции педагогической науки: материалы I Междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, декабрь 2016 г.). – СПб.: Свое издательство, 2016. – С. 175-178.

2. Барко В. І. Роль креативності у формуванні професійної компетентності / В. І. Барко // Вісник Національної академії України: зб-к наук. праць. – К.: НУОУ, 2010. – Вип. 6 (19). – С. 69–76.

3. Белоновская И. Д. Моделирование проблемных ситуаций в прогностической подготовке будущего юриста /И.Д. Белоновская, Е.О. Филиппова // Вестник Оренбургского государственного университета, 2011. – № 11, ноябрь. – С. 163-168.

4. Борисюк О. М. Характеристика професійної компетентності офіцерів ОВС / О. М. Борисюк // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна. – 2014. – Вип. 1. – С. 67-76.

5. Жукевич І. Професійна компетентність майбутнього правоохоронця: сутність і складові / І. Жукевич // Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України (Київ). Освіта дорослих : теорія, досвід, перспективи : зб. наук. пр. Вип. 6 / НАПН України ; [наук. рада : Кремень В. Г., Луговий В. І., Олійник В. В. ; редкол. : Лук'янова Л. Б., Болтівець С. І., Помиткін Е. О. та ін.]. Ніжин : Лисенко М. М., 2013. С. 54– 60.